

BOOKSTACKS CLASSICS

B

Μίνως

Plato (c. 428-348 BCE)

Ἑλληνική EDITION

Publication record

TITLE	Μίνως
AUTHOR	Plato (c. 428-348 BCE)
EDITION	Bookstacks TEI edition, based on the source electronic edition
SOURCE	Platonis Opera. Clarendon Press. 1915
PUBLISHED	21 August 2026
EDITION ID	plato_minos
CANONICAL URI	bookstacks.org

RIGHTS AND AVAILABILITY

The underlying ancient work is in the public domain. Rights in this translation and source encoding are described below. This derived TEI file is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License; source rights remain as recorded in sourceDesc. View the canonical license terms.

No ISBN has been assigned. The stable Bookstacks edition identifier and canonical URI above serve as the publication record for this digital edition. Bookstacks asserts no additional restriction over this generated PDF beyond the canonical source terms.

Περιεχόμενα

Μίνως

1

Μίνως

ΣΩ. ὁ νόμος ἡμῖν τί ἐστίν;

ΕΤ. ὁποῖον καὶ ἐρωτᾷς τῶν νόμων;

ΣΩ. τί δ'; ἐστίν ὅτι διαφέρει νόμος νόμου κατ' αὐτὸ τοῦτο, κατὰ τὸ νόμος εἶναι; σκόπει γὰρ δὴ ὁ τυγχάνω ἐρωτῶν σε. ἐρωτῶ γάρ, ὥσπερ εἰ ἀνθρώμην τί ἐστίν χρυσός, εἴ με ὡσαύτως ἀνθρώου ὁποῖον καὶ λέγω χρυσόν, οἶομαί σε οὐκ ἂν ὀρθῶς ἐρέσθαι. οὐδὲν γάρ που διαφέρει οὔτε χρυσὸς χρυσοῦ οὔτε λίθος λίθου κατὰ γε τὸ λίθος εἶναι καὶ κατὰ τὸ χρυσός · οὕτω δὲ οὐδὲ νόμος που νόμου οὐδὲν διαφέρει, ἀλλὰ πάντες εἰσὶν ταυτόν. νόμος γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ἐστίν ὁμοίως, οὐχ ὁ μὲν μᾶλλον, ὁ δ' ἥττον · τοῦτο δὴ αὐτὸ ἐρωτῶ, τὸ πᾶν τί ἐστίν νόμος. εἰ οὖν σοι πρόχειρον, εἰπέ.

ΕΤ. τί οὖν ἄλλο νόμος εἶη ἂν, ὧ Σώκρατες, ἀλλ' ἢ τὰ νομιζόμενα;

ΣΩ. ἢ καὶ λόγος σοι δοκεῖ εἶναι τὰ λεγόμενα, ἢ ὄψις τὰ ὀρώμενα, ἢ ἀκοή τὰ ἀκουόμενα; ἢ ἄλλο μὲν λόγος, ἄλλο δὲ τὰ λεγόμενα · καὶ ἄλλο μὲν ὄψις, ἄλλο δὲ τὰ ὀρώμενα · καὶ ἄλλο μὲν ἀκοή, ἄλλο δὲ τὰ ἀκουόμενα, καὶ ἄλλο δὴ νόμος, ἄλλο δὲ τὰ νομιζόμενα; οὕτως ἢ πῶς σοι δοκεῖ;

ΕΤ. ἄλλο μοι νῦν ἐφάνη.

ΣΩ. οὐκ ἄρα νόμος ἐστίν τὰ νομιζόμενα.

ΕΤ. οὐ μοι δοκεῖ.

ΣΩ. τί δῆτ' ἂν εἶη νόμος; ἐπισκεψώμεθ' αὐτὸ ὧδε. εἴ τις ἡμᾶς τὰ νυνδὴ λεγόμενα ἀνῆρετο, “ἐπειδὴ ὄψει φατὲ τὰ ὀρώμενα ὀρᾶσθαι, τίνι ὄντι τῇ ὄψει ὀρᾶται;” ἀπεκρινάμεθ' ἂν αὐτῷ ὅτι αἰσθήσει ταύτῃ τῇ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν δηλούση τὰ πράγματα · εἰ δ' αὖ ἤρετο ἡμᾶς, “τί δέ; ἐπειδὴ ἀκοῇ τὰ ἀκουόμενα ἀκούεται, τίνι ὄντι τῇ ἀκοῇ;” ἀπεκρινάμεθ' ἂν αὐτῷ ὅτι αἰσθήσει ταύτῃ τῇ διὰ τῶν ὠτων δηλούση ἡμῖν τὰς φωνάς. οὕτω τοίνυν καὶ εἰ ἀνέροιτο ἡμᾶς, “ἐπειδὴ νόμῳ τὰ νομιζόμενα νομίζεται, τίνι ὄντι τῷ νόμῳ νομίζεται; πότερον αἰσθήσει τινὶ ἢ δηλώσει, ὥσπερ τὰ μανθανόμενα μανθάνεται δηλούση τῇ ἐπιστήμῃ, ἢ εὑρέσει τινί, ὥσπερ τὰ εὕρισκόμενα εὑρίσκεται, οἷον τὰ μὲν ὑγιεινὰ καὶ νοσώδη ἱατρικῇ, ἃ δὲ οἱ θεοὶ διανοο-

ῦνται, ὥς φασιν οἱ μάντεις, μαντικῇ; ἡ γάρ που τέχνη ἡμῖν εὕρεσίς ἐστιν τῶν πραγμάτων · ἧ γάρ;”

ΕΤ. πάνυ γε.

ΣΩ. τί οὖν ἂν τούτων ὑπολάβοιμεν μάλιστα τὸν νόμον εἶναι;

ΕΤ. τὰ δόγματα ταῦτα καὶ ψηφίσματα, ἔμοιγε δοκεῖ. τί γὰρ ἂν ἄλλο τις φαίη νόμον εἶναι; ὥστε κινδυνεύει, ὃ σὺ ἐρωτᾷς, τὸ ὅλον τοῦτο, νόμος, δόγμα πόλεως εἶναι.

ΣΩ. δόξαν, ὥς ἔοικε, λέγεις πολιτικὴν τὸν νόμον.

ΕΤ. ἔγωγε.

ΣΩ. καὶ ἴσως καλῶς λέγεις · τάχα δὲ ὧδε ἄμεινον εἰσόμεθα. λέγεις τινὰς σοφούς;

ΕΤ. ἔγωγε.

ΣΩ. οὐκοῦν οἱ σοφοί εἰσιν σοφία σοφοί;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. τί δέ; οἱ δίκαιοι δικαιοσύνη δίκαιοι;

ΕΤ. πάνυ γε.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ οἱ νόμιμοι νόμῳ νόμιμοι;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. οἱ δὲ ἄνομοι ἀνομία ἄνομοι;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. οἱ δὲ νόμιμοι δίκαιοι;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. οἱ δὲ ἄνομοι ἄδικοι;

ΕΤ. ἄδικοι.

ΣΩ. οὐκοῦν κάλλιστον ἡ δικαιοσύνη τε καὶ ὁ νόμος;

ΕΤ. οὕτως.

ΣΩ. αἰσχιστον δὲ ἡ ἀδικία τε καὶ ἡ ἀνομία;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. καὶ τὸ μὲν σώζει τὰς πόλεις καὶ τᾶλλα πάντα, τὸ δὲ ἀπόλλυσι καὶ ἀνατρέπει;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. ὥς περὶ καλοῦ ἄρα τινὸς ὄντος δεῖ τοῦ νόμου διανοεῖσθαι, καὶ ὥς ἀγαθὸν αὐτὸ ζητεῖν.

ΕΤ. πῶς δ' οὐ;

ΣΩ. οὐκοῦν δόγμα ἔφαμεν εἶναι πόλεως τὸν νόμον;

ΕΤ. ἔφαμεν γάρ.

ΣΩ. τί οὖν; οὐκ ἔστιν τὰ μὲν χρηστὰ δόγματα, τὰ δὲ πονηρά;

ΕΤ. ἔστιν μὲν οὖν.

ΣΩ. καὶ μὴν νόμος γε οὐκ ἦν πονηρός.

ΕΤ. οὐ γάρ.

ΣΩ. οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἔχει ἀποκρίνεσθαι οὕτως ἀπλῶς ὅτι νόμος ἐστὶ

δόγμα πόλεως.

ΕΤ. οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. οὐκ ἄρα ἀρμόττοι ἂν τὸ πονηρὸν δόγμα νόμος εἶναι.

ΕΤ. οὐ δῆτα.

ΣΩ. ἀλλὰ μὴν δόξα γέ τις καὶ αὐτῷ μοι καταφαίνεται ὁ νόμος εἶναι · ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἡ πονηρὰ δόξα, ἄρα οὐκ ἤδη τοῦτο κατάδηλον, ὥς ἡ χρηστή, εἴπερ δόξα νόμος ἐστί;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. δόξα δὲ χρηστή τίς ἐστίν; οὐχ ἡ ἀληθής;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν ἡ ἀληθὴς δόξα τοῦ ὄντος ἐστὶν ἐξεύρεσις;

ΕΤ. ἔστιν γάρ.

ΣΩ. ὁ νόμος ἄρα βούλεται τοῦ ὄντος εἶναι ἐξεύρεσις.

ΕΤ. πῶς οὖν, ὦ Σώκρατες, εἰ ὁ νόμος ἐστὶν τοῦ ὄντος ἐξεύρεσις, οὐκ αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρώμεθα περὶ τῶν αὐτῶν, εἰ τὰ ὄντα γε ἡμῖν ἐξηγήρηται;

ΣΩ. βούλεται μὲν οὐδὲν ἤττον ὁ νόμος εἶναι τοῦ ὄντος ἐξεύρεσις · οἱ δ' ἄρα μὴ τοῖς αὐτοῖς αἰεὶ νόμοις χρώμενοι ἄνθρωποι, ὥς δοκοῦμεν, οὐκ αἰεὶ δύνανται ἐξευρίσκειν ὃ βούλεται ὁ νόμος, τὸ ὄν. ἐπεὶ φέρε ἴδωμεν ἐὰν ἄρα ἡμῖν ἐνθένδε κατάδηλον γένηται εἴτε τοῖς αὐτοῖς αἰεὶ νόμοις χρώμεθα ἢ ἄλλοτε ἄλλοις, καὶ εἰ ἅπαντες τοῖς αὐτοῖς ἢ ἄλλοι ἄλλοις.

ΕΤ. ἀλλὰ τοῦτο γε, ὦ Σώκρατες, οὐ χαλεπὸν γινῶναι, ὅτι οὔτε οἱ αὐτοὶ αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρῶνται ἄλλοι τε ἄλλοις. ἐπεὶ αὐτίκα ἡμῖν μὲν οὐ νόμος ἐστὶν ἀνθρώπους θύειν ἀλλ' ἀνόσιον, Καρχηδόνιοι δὲ θύουσιν ὥς ὅσιον ὃν καὶ νόμιμον αὐτοῖς, καὶ ταῦτα ἔνιοι αὐτῶν καὶ τοὺς αὐτῶν ὑεῖς τῷ Κρόνῳ, ὥς ἴσως καὶ σὺ ἀκήκοας. καὶ μὴ ὅτι βάρβαροι ἄνθρωποι ἡμῶν ἄλλοις νόμοις χρῶνται, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τῇ Λυκαίᾳ οὔτοι καὶ οἱ τοῦ Ἀθάμαντος ἐκγονοὶ οἷας θυσίας θύουσιν Ἑλλήνες ὄντες. ὥσπερ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς οἶσθ' αἰεὶ αὐτὸς ἀκούων οἷς νόμοις ἐχρώμεθα πρὸ τοῦ περὶ τοὺς ἀποθανόντας, ἱερεῖά τε προσφάττοντες πρὸ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ καὶ ἐγχυτιστρίας μεταπεμπόμενοι · οἱ δ' αὖ ἐκεῖνων ἔτι πρότεροι αὐτοῦ καὶ ἔθαπτον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοὺς ἀποθανόντας · ἡμεῖς δὲ τούτων οὐδὲν ποιοῦμεν. μυρία δ' ἂν τις ἔχοι τοιαῦτα εἰπεῖν · πολλὴ γὰρ εὐρυχωρία τῆς ἀποδείξεως ὥς οὔτε ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς αἰεὶ κατὰ ταῦτα νομίζομεν οὔτε ἀλλήλοις οἱ ἄνθρωποι.

ΣΩ. οὐδὲν τοι θαυμαστόν ἐστιν, ὦ βέλτιστε, εἰ σὺ μὲν ὀρθῶς λέγεις, ἐμὲ δὲ τοῦτο λέληθεν. ἀλλ' ἕως ἂν σὺ τε κατὰ σαντὸν λέγῃς ἃ σοι δοκεῖ μακρῷ λόγῳ καὶ πάλιν ἐγώ, οὐδὲν μὴ ποτε συμβῶμεν, ὥς ἐγὼ οἶμαι · ἐὰν δὲ κοινὸν τεθῇ τὸ σκέμμα, τάχ' ἂν ὁμολογήσαιμεν. εἰ μὲν οὖν βούλει, πυκνάνομενός τι παρ' ἐμοῦ κοινῇ μετ' ἐμοῦ σκόπει · εἰ δ' αὖ βούλει, ἀποκρινόμενος.

ΕΤ. ἀλλ' ἐθέλω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνεσθαι ὅτι ἂν βούλη.

ΣΩ. φέρε δὴ σύ, πότερα νομίζεις τὰ δίκαια ἄδικα εἶναι καὶ τὰ ἄδικα δίκαια, ἢ τὰ μὲν δίκαια δίκαια, τὰ δὲ ἄδικα ἄδικα;

ΕΤ. ἐγὼ μὲν τὰ τε δίκαια δίκαια καὶ τὰ ἄδικα ἄδικα.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ παρὰ πᾶσιν οὕτως ὥς ἐνθάδε νομίζεται;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ἐν Πέρσαις;

ΕΤ. καὶ ἐν Πέρσαις.

ΣΩ. ἀλλὰ ἀεὶ δήπου;

ΕΤ. ἀεὶ.

ΣΩ. πότερον δὲ τὰ πλεῖον ἔλκοντα βαρύτερα νομίζεται ἐνθάδε, τὰ δὲ ἔλαττον κουφότερα, ἢ τοῦναντίον;

ΕΤ. οὐκ, ἀλλὰ τὰ πλεῖον ἔλκοντα βαρύτερα, τὰ δὲ ἔλαττον κουφότερα.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ἐν Καρχηδόνι καὶ ἐν Λυκαίᾳ;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. τὰ μὲν καλὰ, ὥς ἔοικε, πανταχοῦ νομίζεται καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ αἰσχρά, ἀλλ' οὐ τὰ αἰσχρὰ καλὰ οὐδὲ τὰ καλὰ αἰσχρά.

ΕΤ. οὕτως.

ΣΩ. οὐκοῦν, ὥς κατὰ πάντων εἰπεῖν, τὰ ὄντα νομίζεται εἶναι, οὐ τὰ μὴ ὄντα, καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν.

ΕΤ. ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. ὃς ἂν ἄρα τοῦ ὄντος ἁμαρτάνῃ, τοῦ νομίμου ἁμαρτάνει.

ΕΤ. οὕτω μὲν, ὦ Σώκρατες, ὥς σὺ λέγεις, καὶ φαίνεται ταῦτα νόμιμα καὶ ἡμῖν ἀεὶ καὶ τοῖς ἄλλοις · ἐπειδὴν δ' ἐννοήσω ὅτι οὐδὲν πανόμεθα ἄνω κάτω μετατιθέμενοι τοὺς νόμους, οὐ δύναμαι πεισθῆναι.

ΣΩ. ἴσως γὰρ οὐκ ἐννοεῖς ταῦτα μεταπεττευόμενα ὅτι ταῦτά ἐστιν. ἀλλ' ὧδε μετ' ἐμοῦ αὐτὰ ἄθρει. ἤδη ποτὲ ἐνέτυχες συγγράμματι περὶ ὑγιείας τῶν καμνόντων;

ΕΤ. ἔγωγε.

ΣΩ. οἶσθα οὖν τίνας τέχνης τοῦτ' ἐστὶ τὸ σύγγραμμα;

ΕΤ. οἶδα, ὅτι ἰατρικῆς.

ΣΩ. οὐκοῦν ἰατροὺς καλεῖς τοὺς ἐπιστήμονας περὶ τούτων;

ΕΤ. φημί.

ΣΩ. πότερον οὖν οἱ ἐπιστήμονες ταῦτά περὶ τῶν αὐτῶν νομίζουσιν ἢ ἄλλοι ἄλλα;

ΕΤ. ταῦτά ἔμοιγε δοκοῦσι.

ΣΩ. πότερον οἱ Ἕλληνες μόνοι τοῖς Ἕλλησιν ἢ καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοῖς τε καὶ τοῖς Ἕλλησι, περὶ ὧν ἂν εἰδῶσι, ταῦτά νομίζουσιν;

ΕΤ. ταῦτά δήπου πολλὴ ἀνάγκη ἐστὶν τοὺς εἰδότας αὐτοὺς αὐτοῖς συννομίζειν καὶ Ἕλληνας καὶ βαρβάρους.

ΣΩ. καλῶς γε ἀπεκρίνω. οὐκοῦν καὶ ἀεὶ;

ΕΤ. ναί, καὶ αἰί.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ οἱ ἱατροὶ συγγράφουσι περὶ ὑγείας ἅπερ καὶ νομίζουσιν εἶναι;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. ἱατρικὰ ἄρα καὶ ἱατρικοὶ νόμοι ταῦτα τὰ συγγράμματα ἐστὶν τὰ τῶν ἱατρῶν.

ΕΤ. ἱατρικὰ μέντοι.

ΣΩ. ἄρ' οὖν καὶ τὰ γεωργικὰ συγγράμματα γεωργικοὶ νόμοι εἰσὶν;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. τίνων οὖν ἐστὶν τὰ περὶ κήπων ἐργασίας συγγράμματα καὶ νόμιμα;

ΕΤ. κηπουρῶν.

ΣΩ. κηπουρικοὶ ἄρα νόμοι ἡμῖν εἰσιν οὗτοι.

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. τῶν ἐπισταμένων κήπων ἄρχειν;

ΕΤ. πῶς δ' οὐ;

ΣΩ. ἐπίστανται δ' οἱ κηπουροί.

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. τίνων δὲ τὰ περὶ ὄψου σκευασίας συγγράμματα τε καὶ νόμιμα;

ΕΤ. μαγείρων.

ΣΩ. μαγειρικοὶ ἄρα οὗτοι νόμοι εἰσὶ;

ΕΤ. μαγειρικοί.

ΣΩ. τῶν ἐπισταμένων, ὥς ἔοικεν, ὄψου σκευασίας ἄρχειν;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. ἐπίστανται δέ, ὥς φασιν, οἱ μάγειροι;

ΕΤ. ἐπίστανται γάρ.

ΣΩ. εἶεν · τίνων δὲ δὴ τὰ περὶ πόλεως διοικήσεως συγγράμματα τε καὶ νόμιμα ἐστὶν; ἄρ' οὐ τῶν ἐπισταμένων πόλεων ἄρχειν;

ΕΤ. ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. ἐπίστανται δὲ ἄλλοι τινὲς ἢ οἱ πολιτικοὶ τε καὶ οἱ βασιλικοί;

ΕΤ. οὗτοι μὲν οὖν.

ΣΩ. πολιτικὰ ἄρα ταῦτα συγγράμματα ἐστὶν, οὓς οἱ ἄνθρωποι νόμους καλοῦσι, βασιλέων τε καὶ ἀνδρῶν ἀγαθῶν συγγράμματα.

ΕΤ. ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. ἄλλο τι οὖν οἷ γε ἐπιστάμενοι οὐκ ἄλλοτε ἄλλα συγγράφουσι περὶ τῶν αὐτῶν;

ΕΤ. οὐ.

ΣΩ. οὐδὲ μεταθήσονται ποτε περὶ τῶν αὐτῶν ἕτερα καὶ ἕτερα νόμιμα;

ΕΤ. οὐ δῆτα.

ΣΩ. ἐὰν οὖν ὁρῶμέν τινας ὁπουοῦν τοῦτο ποιοῦντας, πότερα φήσομεν ἐπιστήμονας εἶναι ἢ ἀνεπιστήμονας τοὺς τοῦτο ποιοῦντας;

ΕΤ. ἀνεπιστήμονας.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ὁ μὲν ἂν ὀρθὸν ᾗ, νόμιμον αὐτὸ φήσομεν ἐκάστω εἶναι, ἢ τὸ ἱατρικὸν ἢ τὸ μαγειρικὸν ἢ τὸ κηπουρικόν;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. ὁ δ' ἂν μὴ ὀρθὸν ᾗ, οὐκέτι φήσομεν τοῦτο νόμιμον εἶναι;

ΕΤ. οὐκέτι.

ΣΩ. ἄνομον ἄρα γίγνεται.

ΕΤ. ἀνάγκη.

ΣΩ. οὐκοῦν καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῖς περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ ὅλως περὶ πόλεως διακοσμήσεώς τε καὶ περὶ τοῦ ὥς χρὴ πόλιν διοικεῖν, τὸ μὲν ὀρθὸν νόμος ἐστὶ βασιλικός, τὸ δὲ μὴ ὀρθὸν οὐ, ὃ δοκεῖ νόμος εἶναι τοῖς μὴ εἰδόσιν· ἔστιν γὰρ ἄνομον.

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. ὀρθῶς ἄρα ὠμολογήσαμεν νόμον εἶναι τοῦ ὄντος εὖρεσιν.

ΕΤ. φαίνεται.

ΣΩ. ἔτι δὲ καὶ τόδε ἐν αὐτῷ διαθεώμεθα. τίς ἐπιστήμων διανεῖμαι ἐπὶ γῆ τὰ σπέρματα;

ΕΤ. γεωργός.

ΣΩ. οὗτος δὲ τὰ ἄξια σπέρματα ἐκάστη γῆ διανέμει;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. ὁ γεωργὸς ἄρα νομεὺς ἀγαθὸς τούτων, καὶ οἱ τούτου νόμοι καὶ διανομαὶ ἐπὶ ταῦτα ὀρθαί εἰσιν;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. τίς δὲ κρουμάτων ἐπὶ τὰ μέλη ἀγαθὸς νομεὺς, καὶ τὰ ἄξια νεῖμαι; καὶ οἱ τίνος νόμοι ὀρθοί εἰσιν;

ΕΤ. οἱ τοῦ αὐλητοῦ καὶ τοῦ κιθαριστοῦ.

ΣΩ. ὁ νομικώτατος ἄρα ἐν τούτοις, οὗτος αὐλητικώτατος.

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. τίς δὲ τὴν τροφὴν ἐπὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα διανεῖμαι ἄριστος; οὐχ ὅσπερ τὴν ἄξιαν;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. αἱ τούτου ἄρα διανομαὶ καὶ οἱ νόμοι βέλτιστοι, καὶ ὅστις περὶ ταῦτα νομικώτατος, καὶ νομεὺς ἄριστος.

ΕΤ. πάνυ γε.

ΣΩ. τίς οὗτος;

ΕΤ. παιδοτρίβης.

ΣΩ. οὗτος τὴν ἀνθρωπείαν ἀγέλην τοῦ σώματος νέμειν κράτιστος;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. τίς δὲ τὴν τῶν προβάτων ἀγέλην κράτιστος νέμειν; τί ὄνομα αὐτῷ;

ΕΤ. ποιμὴν.

ΣΩ. οἱ τοῦ ποιμένου ἄρα νόμοι ἄριστοι τοῖς προβάτοις.

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. οἱ δὲ τοῦ βουκόλου τοῖς βουσί.

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. οἱ δὲ τοῦ τίνος νόμοι ἄριστοι ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων; οὐχ οἱ τοῦ βασιλέως; φάθι.

ΕΤ. φημὶ δῆ.

ΣΩ. καλῶς τοίνυν λέγεις. ἔχοις ἂν οὖν εἰπεῖν τίς τῶν παλαιῶν ἀγαθὸς γέγονεν ἐν τοῖς αὐλητικοῖς νόμοις νομοθέτης; ἴσως οὐκ ἐννοεῖς, ἀλλ' ἐγὼ βοῦλει σε ὑπομνήσω;

ΕΤ. πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. ἄρ' οὖν ὁ Μαρσύας λέγεται καὶ τὰ παιδικὰ αὐτοῦ Ὀλυμπος ὁ Φρύξ;

ΕΤ. ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. τούτων δὴ καὶ τὰ αὐλήματα θειότατά ἐστι, καὶ μόνα κινεῖ καὶ ἐκφαίνει τοὺς τῶν θεῶν ἐν χρειᾷ ὄντας · καὶ ἔτι καὶ νῦν μόνα λοιπά, ὡς θεῖα ὄντα.

ΕΤ. ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. τίς δὲ λέγεται τῶν παλαιῶν βασιλέων ἀγαθὸς νομοθέτης γεγονέναι, οὗ ἔτι καὶ νῦν τὰ νόμιμα μένει ὡς θεῖα ὄντα;

ΕΤ. οὐκ ἐννοῶ.

ΣΩ. οὐκ οἶσθα τίνες παλαιστάτοις νόμοις χρῶνται τῶν Ἑλλήνων;

ΕΤ. ἄρα Λακεδαιμονίους λέγεις καὶ Λυκοῦργον τὸν νομοθέτην;

ΣΩ. ἀλλὰ ταῦτά γε οὐδέπω ἴσως ἔτη τριακόσια ἢ ὀλίγω τούτων πλείω. ἀλλὰ τούτων τῶν νομίμων τὰ βέλτιστα πόθεν ἦκει; οἶσθα;

ΕΤ. φασὶ γε ἐκ Κρήτης.

ΣΩ. οὐκοῦν οὗτοι παλαιστάτοις νόμοις χρῶνται τῶν Ἑλλήνων;

ΕΤ. ναί.

ΣΩ. οἶσθα οὖν τίνες τούτων ἀγαθοὶ βασιλεῖς ἦσαν; Μίνως καὶ Ῥαδάμανθυς, οἱ Διὸς καὶ Εὐρώπης παῖδες, ὧν οἶδε εἰσὶν οἱ νόμοι.

ΕΤ. Ῥαδάμανθὺν γέ φασιν, ὃ Σώκρατες, δίκαιον ἄνδρα, τὸν δὲ Μίνων ἄγριόν τινα καὶ χαλεπὸν καὶ ἄδικον.

ΣΩ. Ἀττικόν, ὃ βέλτιστε, λέγεις μῦθον καὶ τραγικόν.

ΕΤ. τί δέ; οὐ ταῦτα λέγεται περὶ Μίνω;

ΣΩ. οὐκ οὖν ὑπό γε Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου · καίτοι γε πιθανώτεροί εἰσιν ἢ σύμπαντες οἱ τραγωδοποιοί, ὧν σὺ ἀκούων ταῦτα λέγεις.

ΕΤ. ἀλλὰ τί μὴν οὗτοι περὶ Μίνω λέγουσιν;

ΣΩ. ἐγὼ δὴ σοι ἐρῶ, ἵνα μὴ καὶ σὺ ὥσπερ οἱ πολλοὶ ἀσεβῆς. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅτι τούτου ἀσεβέστερόν ἐστιν οὐδ' ὅτι χρὴ μᾶλλον εὐλαβεῖσθαι, πλην εἰς θεοὺς καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐξαμαρτάνειν, δεύτερον δὲ εἰς τοὺς θεῖους ἀνθρώπους · ἀλλὰ πάνυ πολλὴν χρὴ προμήθειαν ποιεῖσθαι ἀεὶ, ὅταν μέλλης ἄνδρα φέξειν ἢ ἐπαιnéσσεσθαι, μὴ οὐκ ὀρθῶς εἴπῃς. τούτου καὶ ἐνεκα χρὴ μανθάνειν διαγιγνώσκειν χρηστοὺς καὶ πονηροὺς ἄνδρας. νεμεσᾷ

γὰρ ὁ θεός, ὅταν τις ψέγῃ τὸν ἑαυτῷ ὅμοιον ἢ ἐπαινῇ τὸν ἑαυτῷ ἐναντίως ἔχοντα · ἔστι δ' οὗτος ὁ ἀγαθός. μὴ γάρ τι οἷου λίθους μὲν εἶναι ἱεροὺς καὶ ξύλα καὶ ὄρνεα καὶ ὄφεις, ἀνθρώπους δὲ μὴ · ἀλλὰ πάντων τούτων ἱερώτατόν ἐστιν ἄνθρωπος ὁ ἀγαθός, καὶ μισαρώτατον ὁ πονηρός. ἤδη οὖν καὶ περὶ Μίνω, ὡς αὐτὸν Ὀμηρός τε καὶ Ἡσίοδος ἐγκωμιάζουσι, τούτου ἔνεκα φράσω, ἵνα μὴ ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπου εἰς ἥρω Διὸς ὑδὸν λόγῳ ἔξαμαρτάνῃς. Ὀμηρος γὰρ περὶ Κρήτης λέγων ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι ἐν αὐτῇ εἰσιν καὶ ἐνενήκοντα πόλεις, τῇσι δέ, φησὶν—“ἐνὶ Κνωσὸς μεγάλη πόλις, ἔνθα τε Μίνως ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστής.” *Hom. Od. 19.179* ἔστιν οὖν τοῦτο Ὀμήρου ἐγκώμιον εἰς Μίνων διὰ βραχέων εἰρημέ-
νον, οἷον οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἡρώων ἐποίησεν Ὀμηρος. ὅτι μὲν γὰρ ὁ Ζεὺς σοφιστής ἐστιν καὶ ἡ τέχνη αὕτη παγκάλῃ ἐστί, πολλαχοῦ καὶ ἄλλοθι δη-
λοῖ, ἀτὰρ καὶ ἐνταῦθα. λέγει γὰρ τὸν Μίνων συγγίγνεσθαι ἐνάτῳ ἔτει τῷ Διὶ ἐν λόγοις καὶ φοιτᾶν παιδευθσόμενον ὡς ὑπὸ σοφιστοῦ ὄντος τοῦ Διός. ὅτι οὖν τοῦτο τὸ γέρας οὐκ ἔστιν ὅτῳ ἀπένευμεν Ὀμηρος τῶν ἡρώ-
ων, ὑπὸ Διὸς πεπαιδεῦσθαι, ἄλλω ἢ Μίνῳ, τοῦτ' ἔστιν ἔπαινος θαυμαστός. καὶ Ὀδυσσεΐας ἐν Νεκυίᾳ δικάζοντα χρυσοῦν σκῆπτρον ἔχοντα πεποίηκε τὸν Μίνων, οὐ τὸν Ῥαδάμανθυν · Ῥαδάμανθυν δὲ οὐτ' ἐνταῦθα δικάζον-
τα πεποίηκεν οὔτε συγγιγνόμενον τῷ Διὶ οὐδαμοῦ. διὰ ταῦτά φημι· ἐγὼ Μίνων ἀπάντων μάλιστα ὑπὸ Ὀμήρου ἐγκεκωμιάσθαι. τὸ γὰρ Διὸς ὄντα παῖδα μόνον ὑπὸ Διὸς πεπαιδεῦσθαι οὐκ ἔχει ὑπερβολὴν ἐπαίνου—τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἔπος τὸ—“ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστής,” *Hom. Od. 11.569* συνουσιαστὴν τοῦ Διὸς εἶναι τὸν Μίνων. οἱ γὰρ ὄαροι λόγοι εἰσὶν, καὶ ὀαριστής συνουσιαστής ἐστιν ἐν λόγοις—ἐφοῖτα οὖν δι' ἐνάτου ἔτους εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἄντρον ὁ Μίνως, τὰ μὲν μαθησόμενος, τὰ δὲ ἀποδειξόμενος ἃ τῇ προτέρᾳ ἐννεετηρίδι ἐμεμαθήκει παρὰ τοῦ Διός.

ΣΩ. εἰσὶν δὲ οἱ ὑπολαμβάνουσι τὸν ὀαριστὴν συμπότην καὶ συμπαι-
στὴν εἶναι τοῦ Διός, ἀλλὰ τῷδε ἂν τις τεκμηρίῳ χρῶτο ὅτι οὐδὲν λέγουσιν οἱ οὕτως ὑπολαμβάνοντες · πολλῶν γὰρ ὄντων ἀνθρώπων καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, οὐκ ἔστιν οἵτινες ἀπέχονται συμποσίων καὶ ταύτης τῆς παιδείας, οὗ ἔστιν οἶνος, ἄλλοι ἢ Κρήτες καὶ Λακεδαιμόνιοι δεύτεροι, μα-
θόντες παρὰ Κρητῶν. ἐν Κρήτῃ δὲ εἷς οὗτός ἐστι τῶν ἄλλων νόμων οὗς Μίνως ἔθηκε, μὴ συμπίνειν ἀλλήλοις εἰς μέθην. καίτοι δηλὸν ὅτι ἃ ἐνό-
μιζεν καλὰ εἶναι, ταῦτα νόμιμα ἔθηκεν καὶ τοῖς αὐτοῦ πολίταις. οὐ γάρ που, ὥσπερ γε φαῦλος ἄνθρωπος, ὁ Μίνως ἐνόμιζεν μὲν ἕτερα, ἐποίει δὲ ἄλλα παρ' ἃ ἐνόμιζεν · ἀλλὰ ἦν αὕτη ἡ συνουσία ὥσπερ ἐγὼ λέγω, διὰ λόγων ἐπὶ παιδείᾳ εἰς ἀρετὴν. ὅθεν δὴ καὶ τοὺς νόμους τούτους ἔθηκε τοῖς αὐτοῦ πολίταις, δι' οὗς ἦ τε Κρήτη τὸν πάντα χρόνον εὐδαιμονεῖ καὶ Λακεδαιμῶν, ἀφ' οὗ ἤρξατο τούτοις χρῆσθαι, ἅτε θεοὶ οὖσιν. Ῥαδάμαν-
θους δὲ ἀγαθὸς μὲν ἦν ἀνὴρ · ἐπεπαίδευτο γὰρ ὑπὸ τοῦ Μίνω. ἐπεπαίδευτο μέντοι οὐχ ὅλην τὴν βασιλικὴν τέχνην, ἀλλ' ὑπηρεσίαν τῇ βασιλικῇ, ὅσον

ἐπιστατεῖν ἐν τοῖς δικαστηρίοις · ὅθεν καὶ δικαστὴς ἀγαθὸς ἐλέχθη εἶναι. νομοφύλακι γὰρ αὐτῷ ἐχρήτο ὁ Μίνως κατὰ τὸ ἄστυ, τὰ δὲ κατὰ τὴν ἄλλην Κρήτην τῷ Τάλῳ. ὁ γὰρ Τάλως τρεῖς περιήει τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὰς κώμας, φυλάττων τοὺς νόμους ἐν αὐταῖς, ἐν χαλκοῖς γραμματεῖοις ἔχων γεγραμμένους τοὺς νόμους, ὅθεν χαλκοὺς ἐκλήθη. εἴρηκε δὲ καὶ Ἡσίοδος ἀδελφὰ τούτων εἰς τὸν Μίνων. μνησθεὶς γὰρ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος φησὶν—“ὃς βασιλεύτατος γένετο θνητῶν βασιλέων, καὶ πλείστων ἦνασσε περικτιόνων ἀνθρώπων, Ζηνὸς ἔχων σκῆπτρον · τῷ καὶ πολέων βασιλεύεν.” *Hes. fr. 144* καὶ οὗτος λέγει τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν παιδείαν τὴν τοῦ Διός, ἣ εὐθύνε τὴν Κρήτην.

ΕΤ. διὰ τί οὖν ποτε, ὦ Σώκρατες, αὕτη ἡ φήμη κατεσκέδασται τοῦ Μίνω ὡς ἀπαιδεύτου τινὸς καὶ χαλεποῦ ὄντος;

ΣΩ. δι’ ὃ καὶ σύ, ὦ βέλτιστε, ἐὰν σωφρονῆς, εὐλαβήσῃ, καὶ ἄλλος πᾶς ἀνὴρ ὅτῳ μέλει τοῦ εὐδόκιμον εἶναι, μηδέποτε ἀπεχθάνεσθαι ἀνδρὶ ποιητικῷ μηδενί. οἱ γὰρ ποιηταὶ μέγα δύνανται εἰς δόξαν, ἐφ’ ὁπότερα ἂν ποιῶσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἢ εὐλογοῦντες ἢ καταγοροῦντες. ὁ δὲ καὶ ἐξήμαρτεν ὁ Μίνως, πολεμήσας τῇδε τῇ πόλει, ἐν ἣ ἄλλη τε πολλὴ σοφία ἐστὶ καὶ ποιηταὶ παντοδαποὶ τῆς τε ἄλλης ποιήσεως καὶ τραγωδίας. ἡ δὲ τραγωδία ἐστὶν παλαιὸν ἐνθάδε, οὐχ ὡς οἴονται ἀπὸ Θέσπιδος ἀρξαμένη οὐδ’ ἀπὸ Φρυγίχου, ἀλλ’ εἰ θέλεις ἐννοῆσαι, πάνυ παλαιὸν αὐτὸ εὐρήσεις ὃν τῇσδε τῆς πόλεως εὖρημα. ἔστιν δὲ τῆς ποιήσεως δημοτερπέστατόν τε καὶ ψυχαγωγικώτατον ἡ τραγωδία · ἐν ἣ δὲ καὶ ἐντείνοντες ἡμεῖς τὸν Μίνων τιμωρούμεθα ἀνθ’ ὧν ἡμᾶς ἠνάγκασε τοὺς δασμοὺς τελεῖν ἐκείνους. τοῦτο οὖν ἐξήμαρτεν ὁ Μίνως, ἀπεχθόμενος ἡμῖν, ὅθεν δὴ, ὁ σύ ἐρωτᾷς, κακοδοξότερος γέγονεν. ἐπεὶ ὅτι γε ἀγαθὸς ἦν καὶ νόμιμος, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν, νομεὺς ἀγαθός, τοῦτο μέγιστον σημεῖον, ὅτι ἀκίνητοι αὐτοῦ οἱ νόμοι εἰσὶν, ἅτε τοῦ ὄντος περὶ πόλεως οἰκήσεως ἐξευρόντος εὖ τὴν ἀλήθειαν.

ΕΤ. δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, εἰκότα τὸν λόγον εἰρηχέναι.

ΣΩ. οὐκοῦν εἰ ἐγὼ ἀληθῆ λέγω, δοκοῦσί σοι παλαιοτάτοις Κρήτες οἱ Μίνω καὶ Ῥαδαμάνθυος πολῖται νόμοις χρῆσθαι;

ΕΤ. φαίνονται.

ΣΩ. οὗτοι ἄρα τῶν παλαιῶν ἄριστοι νομοθέται γεγόνασιν, νομῆς τε καὶ ποιμένες ἀνδρῶν, ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἔφη ποιμένα λαῶν εἶναι τὸν ἀγαθὸν στρατηγόν.

ΕΤ. πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. φέρε δὴ πρὸς Διὸς φίλιου · εἴ τις ἡμᾶς ἔροιτο, ὁ τῷ σώματι ἀγαθὸς νομοθέτης τε καὶ νομεὺς τί ἐστὶν ταῦτα ἃ διανεμὼν ἐπὶ τὸ σῶμα βέλτιον αὐτὸ ποιεῖ, εἴπομεν ἂν καλῶς τε καὶ διὰ βραχέων ἀποκρινόμενοι, ὅτι τροφήν τε καὶ πόνους, τῇ μὲν αὔξων, τοῖς δὲ γυμνάζων καὶ συνιστὰς τὸ σῶμα αὐτό.

ΕΤ. ὀρθῶς γε.

ΣΩ. εἰ οὖν δὴ μετὰ τοῦτο ἔροιο ἡμᾶς, “τί δὲ δὴ ποτε ἐκεῖνά ἐστιν, ᾧ ὁ ἀγαθὸς νομοθέτης τε καὶ νομεὺς διανέμων ἐπὶ τὴν ψυχὴν βελτίω αὐτὴν ποιεῖ;” τί ἂν ἀποκρινάμενοι οὐκ ἂν αἰσχυνθεῖμεν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἡλικίας αὐτῶν;

ΕΤ. οὐκέτι τοῦτ’ ἔχω εἰπεῖν.

ΣΩ. ἀλλὰ μέντοι αἰσχρόν γε τῇ ψυχῇ ἡμῶν ἐστιν ἐκατέρου, τὰ μὲν ἐν αὐταῖς φαίνεσθαι μὴ εἰδυίας, ἐν οἷς αὐταῖς ἔνεστι καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ φλαῦρον, τὰ δὲ τοῦ σώματος καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐσκέφθαι.

